

X. ISPLATE I PLAĆANJA U GOTOVU NOVCU I DEVIZNA PLAĆANJA

1. MOGUĆNOSTI ISPLATE U GOTOVU NOVCU

U vezi s gotovinskim isplatama/uplatama treba voditi računa i o odredbama Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma.

Plaćanje u gotovini drugom obvezniku fiskalizacije, moguće je najviše do svote od 663,61 €, po jednom računu (Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom, Nar. nov., br. 133/12. – 138/20.).

Jednako tako, prema čl. 92. st. 7. Pravilnika o porezu na dohodak, pravne i fizičke osobe koje obavljaju

registriranu djelatnost mogu u gotovu novcu podmiriti račun za nabavu robe i usluga u svoti od do 663,61 € po jednom računu fizičkim osobama koje obavljaju samostalnu djelatnost iz čl. 29. Zakona o porezu na dohodak. To se posebno odnosi na obrtnike, slobodna zanimanja, poljoprivrednike i fizičke osobe koje ostvaruju dohodak od djelatnosti proizvodnje električne energije.

Osim toga Zakon o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 115/16. – 151/22.) u članku 86. propisuje isplatu dohodaka na račun. U nastavku se daje pregled načela isplata primitka fizičkim osobama.

Tablica 1. Način isplate primitaka fizičkim osobama u 2023.

ISPLATE KOJE SE MOGU OBAVITI NA ŽIRO-RAČUN ILI TEKUĆI RAČUN (ne u gotovini)	ISPLATE KOJE SE MOGU OBAVITI I U GOTOVU NOVCU
1. plaće – dohodak od nesamostalnog rada (čl. 21. Zakona) – neoporezive plaće, naknade plaće i sve što se u poreznom smislu smatra plaćom, kao dnevnice, terenski dodatak, otpremnine i dr. u visini razlike iznad neoporezive svote, te poduzetnička plaća	1. mirovine, novčani dodatci uz mirovinu od lokalne samouprave – zajam radniku ili članu društva
2. primitci od samostalne djelatnosti (obrt i slobodna zanimanja, poljoprivrednici)- preporuka je radi jednostavnosti razdvajanja privatnih od poslovnih primitaka i dalje ostvarivati primitke na odvojenim računima	2. državne nagrade za sudjelovanje na olimpijskim igrama, svjetskim i europskim prvenstvima koje isplaćuje lokalna samouprava
3. drugi dohodak- (autorski honorari, naknade po ugovoru o djelu i ostale isplate koje se smatraju drugim dohotkom)- čl. 39. Zakona	3. primitci osoba zaposlenih u inozemnim diplomatskim misijama i sl.
4. primitci od kapitala (čl. 64. Zakona), – dividende i udjeli u dobitku – kamate – izuzimanje na teret dobitka tekućeg razdoblja – dohodak na osnovi opcijske kupnje dionica – kapitalni dobitci (čl. 67.)	4. primitci koji se u skladu s čl. 8. ne smatraju dohotkom koji nisu navedeni u stupcu 1.: – obiteljske mirovine koje ostvaruju djeca nakon smrti roditelja, – državne nagrade i nagrade j. l. s., – socijalne potpore, – doplatak za djecu, – primitci osoba s invalidnošću, – potpore zbog uništenja imovine od elem. nepogoda, – nasljedstva i darovi, – primitci od prodaje osobne imovine, – odštete koje nisu u vezi s gospodarstvenom djelatnosti, – primitci na nagradnim natjecanjima i natjecanjima (samo ako su propisani pod jednakim uvjetima za sve građane), – potpore djeci u slučaju smrti roditelja, – primitci na osnovi osiguranja imovine, života i sl.
5. primitci od najamnina i zakupnina nekretnina i pokretnih stvari – naknada za pravo građenja	5. isplate iz čl. 9. Zakona na koje se ne plaća porez na dohodak: – svote koje poslodavci isplaćuju radnicima do neoporezive svote: – dnevnice u zemlji i inozemstvu, terenski dodatak, pomorski dodatak, naknade prijevoznih troškova na i noćenja na službenom putu, prijevoz na posao i s posla mjesnim i međumjesnim prijevozom, naknade za korištenje privatnog automobila za službene svrhe (0,40 € po kilometru), potpore zbog invalidnosti radnika, potpore obitelji u slučaju smrti radnika i radnicima u slučaju smrti člana obitelji, potpore zbog neprekidnog bolovanja, dar djetetu do 15. god. života ,prigodne nagrade (regres, božićnica i sl.), jubilarne nagrade, naknade za odvojeni život, pomorski dodatak, otpremnine do 862,71 € po godini staža ili jednokratno do 1.061,79 € ili zbog profesionalne nesposobnosti za rad po godini staža, potpore za novorođenče te navedeni primitci koje sebi isplaćuju obrtnici i slobodna zanimanja

ISPLATE KOJE SE MOGU OBAVITI NA ŽIRO-RAČUN ILI TEKUĆI RAČUN (ne u gotovini)	ISPLATE KOJE SE MOGU OBAVITI I U GOTOVU NOVCU
6. primitci na koje se ne plaća porez na dohodak (čl. 9. Zakona): – učenika i studenata na školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga, – stipendije učenicima i studentima za vrijeme njihova redovitog školovanja, do propisane svote – športske stipendije, nagrade za usavršavanja i sportska ostvarenja i naknade sportašima amaterima prema posebnim propisima do propisanih svota	6. primitci od obavljanja sezonskih poslova (sezonski poslovi u poljoprivredi, branje i skupljanje plodova i bilja, poslovi prodaje poljoprivrednih proizvoda, šumskih proizvoda, osvježavajućih napitaka, ledenih slastica, dnevnog tiska, ulaznica i slično, poslovi popisivanja, anketiranja, očitavanja brojila i slično, amatersko sudjelovanje u radu kulturno umjetničkih društava i slični poslovi), uz uvjet da ovi primitci kod jednog isplatitelja ne prelaze 1.990,85 € godišnje
7. svi primitci koji se fizičkim osobama isplaćuju iz proračuna RH	7. isplate predujma dohotka obrtnika i slobodnih zanimanja
8. nagrade za radne rezultate i drugi oblici dodatnog nagrađivanja radnika (dodatna plaća, dodatak uz mjesečnu plaću i sl.) do 995,43 EUR godišnje	8. isplate s osnove povrata pozajmica
9. naknada troškova: – prehrane (paušalna) – smještaja (u slučaju kad se isplaćuje radniku) – redovne skrbi djece radnika	9. povrat ambalaže i organizirano prikupljanje otpada (akcija i aktivnosti zaštite okoliša)
10. primitci na osnovi darivanja za zdravstvene potrebe (čl. 8. st. 1. t. 4. Zakona)	10. primitci od otuđenja posebnih vrsta imovine (otkup sekundarnih sirovina osim ambalaže i otpada prikupljenog u okviru akcija) iz čl. 59. Zakona

Napomena:

U prekršajnim odredbama Zakona o porezu na dohodak (čl. 91. st. 1. t. 12.) je navedeno da će se za prekršaj kazniti novčanom kaznom od 1.320,00 do 6.630,00 eura "pravne i fizičke osobe koje isplate građanima ne obavljaju na njihov račun za plaćanje sukladno propisu kojim se uređuje platni promet kod banke (čl. 86. st. 1. Zakona o porezu na dohodak).

2. SPRJEČAVANJE PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA

Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (Nar. nov., br. 108/17., 39/19. i 151/22., dalje: Zakon) kao obveznike primjene navodi i **pravne i fizičke osobe koje obavljaju poslove** u okviru sljedećih profesionalnih djelatnosti: odvjetnik, odvjetničko društvo i javni bilježnik; revizorsko društvo i samostalni revizor; društvo za porezno savjetništvo i porezni savjetnik; vanjski računovođe u obavljanju računovodstvenih poslova za druge pravne ili fizičke osobe te ako sudjeluje u bilo kojoj vrsti financijskih transakcija ili transakcija koje uključuju nekretnine ili pruža pomoć u planiranju ili provođenju određenih transakcija za svoju stranku u vezi s npr. kupnjom i prodajom nekretnina, otvaranjem i upravljanjem bankovnim računima, osnivanje i poslovanje trgovačkim društvima. Svi obveznici primjene Zakona moraju imati ustrojen sustav upravljanja sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. Jedna od bitnih sastavnica tog sustava su i pisane politike (tzv. interni akti) upravljanja rizicima od pranja novca i financiranja terorizma. Sastavni dio politika su i dubinske analize stranke pri čemu je bitna mjera stalnog praćenja poslovnog odnosa sa strankom.

Postoje i ograničenje **gotovinske naplate i plaćanja** koja se odnosi se na sve pravne i fizičke osobe koje, obavljajući registriranu djelatnost, u nekim transakcijama posluju gotovim novcem.

Prema tom ograničenju u poslovanju gotovim novcem, **pravna ili fizička osoba koja obavlja registriranu djelatnost u Republici Hrvatskoj ne smije primiti naplatu ili obaviti plaćanje u gotovini u vrijednosti od 10.000,00 eura i većoj.**

Primjena Zakona ne isključuje primjenu ograničenja koja su propisana drugim propisima – npr., Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom, Zakon o porezu na dohodak i dr.

Pravni subjekti koji su osnovani na području Republike Hrvatske, a kojima Republika Hrvatska ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave nije jedini osnivač (trgovačka društava, podružnice stranih trgovačkih društava, udruge, zaklade i ustanove) moraju biti upisane u registar stvarnih vlasnika koji vodi FINA. Registar se mora i ažurirati. Obveznici se ne mogu samo oslanjati na podatke iz tog registra već moraju sami provesti postupak utvrđivanja i provjere identiteta stvarnog vlasnika na temelju procjene rizika stranke.

Fizička osoba obvezna je **pisano prijaviti cariniku unošenje ili iznošenje gotovine** u domaćoj ili stranoj valuti preko državne granice u kunskoj protivvrijednosti iznosa od 10.000,00 eura ili više.

3. DEVIZNO POSLOVANJE

Za unošenje i iznošenje **strane gotovine** ne postoje ograničenja u svoti unošenja i iznošenja preko granice.

Pri prelaženju europske granice na državnoj granicama RH, a na temelju čl. 3. i 4. Uredbe (EU) 2018/1672, svi oni koji prenose gotovinu u vrijednosti 10.000,00 eura ili više moraju to prijaviti nadležnim tijelima (u pravilu carinarnici). Iako se obveza prijavljivanja gotovine u svoti od 10.000,00 eura i više ne odnosi na nacionalne granice unutar EU, uveden je poseban nadzor njezina kretanja na poziv nadležnog tijela. Pojam gotovine u obje okolnosti uključuje npr. čekove i zadužnice, kovanice s

udjelom zlata od najmanje 90% i poluge s udjelom zlata od najmanje od 99,5% .

Za potrebe deviznog poslovanja vodi se **nadzorna knjiga**. U nju se unose kapitalni poslovi (npr., kreditni poslovi, izravna ulaganja, depozitni poslovi (uključivo poslovanje po transakcijskim računima koji su otvoreni u inozemstvu).

Statističko praćenje poslovanja inozemstvom uređeno je na različit način s obzirom na predmet statističkog istraživanja, svote promatranog prometa, izvještajne subjekte. S obzirom na to, svaki rezident treba samostalno istražiti treba li o kojem predmetu s deviznim nerezidentima izvještavati HNB. Za svakog obveznika izvješćivanja HNB-u to određenje nije trajnog karaktera već se ono može mijenjati s obzirom na promjene u prometima (vrijednostima) predmetima istraživanja kod svakog od njih.

3.1. TEČAJNA LISTA

Svote u poslovnim knjigama, godišnjim financijskim izvještajima, godišnjim konsolidiranim financijskim izvještajima, godišnjim izvješćima, konsolidiranim izvješćima i druge financijske informacije za 2022. godinu prema čl. 26. st. 2. Zakona o računovodstvu izražavaju se u kunama.

Kada je riječ o potraživanjima, a sukladno t. 11.36. HSFI-ja 11 – *Potraživanja*, te o obvezama u stranoj valuti, isto treba iskazati primjenom spot tečaja na datum bilance (u pravilu 31. XII.) odnosno srednjeg tečaja HNB-a. Primjenu srednjeg tečaja HNB-a

propisuje i Zakon o deviznom poslovanju u čl. 45. st. 3. (koji je bio u primjeni 31. prosinca 2022. godine) prema kojem se on koristi za iskazivanje potraživanja i obveza te za statističke potrebe.

HNB je 30. prosinca 2022. objavio tečajnu listu br. 251, a koja se primjenjuje na dan 31. prosinca 2022. godine. U nastavku su prikazane vrijednosti srednjeg tečaja pojedinih valuta iz te tečajne liste.

Tablica 2. *Prikaz srednjeg tečaja pojedinih valuta na dan 31. prosinca 2022. godine*

Država	Valuta	Jedinica	Srednji za devize
Australija	AUD	1	4,801185
Kanada	CAD	1	5,217798
Češka	CZK	1	0,312427
Danska	DKK	1	1,013178
Mađarska	HUF	100	1,879537
Japan	JPY	100	5,356533
Norveška	NOK	1	0,716630
Švedska	SEK	1	0,677453
Švicarska	CHF	1	7,651569
Velika Britanija	GBP	1	8,495033
SAD	USD	1	7,064035
Bosna i Hercegovina	BAM	1	3,852329
EMU	EUR	1	7,534500
Poljska	PLN	1	1,609661

Tečajevi iz ove liste izraženi su za pojedine valute u kunama.